

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ajankohtaista ympäristöministeriöstä

2.10.2019
Lainsäädäntöjohtaja Riitta Rönn
ympäristöministeriö

Viime vaalikauden lakihankkeiden täytäntöönpano jatkuu

- Viime vaalikaudella ympäristölainsäädännön uudistamisessa painottui menettelyjen sujuvoittaminen kuten mm.
 - YVA-laki uudistettiin
 - Lukuisia ympäristönsuojelulain muutoksia (mm. uusi ilmoitusmenettely eräille toiminnoille lupamenettelyn sijaan; tuli voimaan 1.2.2019)
 - Valituslupa ympäristöasioihin valitettaessa KHO:een
- Uudistusten toteutumista on seurattava ja huolehdittava että uudistusten sisältö tunnetaan

Viime vaalikauden lakihankkeiden täytäntöönpano jatkuu

- Eduskunta ehti hyväksyä kaikki YM:n toimialan HE:t
- Viime vaalikauden HE:istä tällä vaalikaudella tulee voimaan:
 - Laki pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta tulee voimaan 1.1.2020. Asetus valmisteilla.
 - YSL:n ja vesilain muutokset sähköisestä menettelystä voimaan 1.1.2020

Ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamista koskeva laki

- Laki tulee voimaan 1.9.2020
- AVI ja kunnan ys-viranomainen yhteensovittavia viranomaisia.
- Yhteistyö ELYn, TUKESin ja kunnan rakennusvalvonnan kanssa tärkeää
- YM asetti seurantaryhmän lain täytäntöönpanon tueksi
- Tietojärjestelmien rajapinnat, koulutus, toimintamallit

Ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamista koskeva laki

1 § Tavoite

Tämän lain tavoitteena on sovittaa yhteen ja jouduttaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä.

2 § Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan ympäristönsuojelulain, vesilain, maa-aineslain, kaivoslain, luonnonsuojelulain, maankäyttö- ja rakennuslain sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaisen lupa-asian käsittelyyn.

Mitä lupamenettelyjen yhteensovittaminen merkitsee kunnille?

- Kunnan ys-viranomainen toimii yhteensovittavana viranomaisena, kun toiminnanharjoittaja toivoo yhteensovittamista kunnassa ratkaistavaan YSL:n tai maa-aineslain mukaiseen lupaan kytkeytyvässä muussa lupakäsittelyssä.
 - Kunnan ys- ja/tai rakennusvalvontaviranomainen osallistuu yhteensovittamiseen, jos toiminnanharjoittaja toivoo yhteensovittamista AVI:n ratkaisuvallassa olevassa YSL:n tai vesilain mukaisessa lupa-asiassa ja asiaan kytkeytyy maa-aineslain tai MRL:n mukaisia lupia.
- ⇒ Valmistautukaa sähköisen asioinnin kehittämiseen
- ⇒ Valmistautukaa aiempaa tiiviimpään viranomaisyhteistyöhön

Suomen EU-puheenjohtajuuskausi

- Keskeistä mm.
 - Ilmastopolitiikka
 - Kiertotalous
 - Vesiasiat
 - Luonnon monimuotoisuus
 - Kemikaalit
 - Rahoitusinstrumentit

Hallitusohjelma

**Ilmastonmuutos on
hallitusohjelman
ensimmäinen sana.**

Ilmasto- ja ympäristöpolitiikka ytimessä

- Hallitusohjelman läpileikkaava teema on taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen kestävyys
- Tavoitteet ovat suuria: Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on pysäytetty ennen vuotta 2030
- Hallitusohjelmassa ennätysmäärä toimialaamme kuuluvia tai vaikuttavia tavoitteita

Suomi on hiilineutraali 2035

- Lisätoimet, joilla päästövähennyspolku saadaan vastaamaan 2035 tavoitetta
 - Laaja joukko toimenpiteitä
- Ilmastolain päivitys
 - Nielupolitiikka
- KAISU ja energia- ja ilmastostrategian päivitys
- Ilmastovaikutusten arviointi
- Kuntien ja kaupunkien ilmastotoimet

Kiertotalouden edelläkävijyys

- Kiertotalousohjelma
- Muovitiekartta
- Rakentamisen kiertotalous
- Materiaalien käytön tehostaminen ml. puu
- Kierrätysasteen nostaminen
- Muovitiekartan toimeenpano
- Julkiset hankinnat
- TKI –panostukset
- Ravinnekierron toimenpidekokonaisuus

Ekologisesti kestävä EU globaalina ilmastojohtajana

- 2050 hiilineutraaliustavoite ja vähintään 55% päästövähennystavoite v. 2030
- Päästökauppajärjestelmän kehittäminen ja laajentaminen
- Pariisin ilmastopimuksen tehokas toimeenpano, hiilidioksidipäästöjen hinnoittelu ja hiilijalanjälkilaskenta
- EU rahoituskehys ja ilmatorahoitus 25%

Hiilinieluja vahvistetaan

- Metsähallituksen omistajapoliittiset linjaukset ja tulostavoitteet
- Maankäyttösektorin ilmasto-ohjelma
- Metsälain toimivuusarviointi
- Lisäpanostukset biotalouden, kiertotalouden, energiatehokkuuden kehittämiseksi ja TKI toimintaan
- Selvitetään mahdollisuus ottaa ilmastovaikutusten arviointi osaksi lupamenettelyä.

Pysäytetään luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen

- Luonnonsuojelurahoitus
- Elinympäristön tilan parantaminen
- METSO -ohjelma
- Luonnonsuojelulainsäädännön uudistaminen
- Metsähallituksen luontokohteiden korjausvelka ja luontomatkailun edistäminen
- Laajennetaan kansallispuistoverkostoa
- Toissijaiset ympäristövastuujärjestelmät
- Ympäristötutkimuksen ja hallinnon resurssit
- Vesilainsäädäntöä uudistetaan
- Kansallinen ohjelma vaelluskalakantojen elvyttämiseksi
- Itämeristrategian toimintasuunnitelman ja suojelusuunnitelman päivitys
- Jatketaan vesiensuojelun tehostamisohjelmaa

2. Fossiilivapaa yhteiskunta

4. Pienennetään asumisen ja rakentamisen hiilijalanjälkeä

- Rakentamisen vähähiilisyys ja kiertotalous -toimenpiteet
- Rakennuskannan energiatehokkuus
- Öljylämmityksestä luopuminen
- Puurakentaminen
- Tuulivoima

3.11. Hiilineutraali yhteiskunta, Kestävä kaupunkikehitys ja rakentamisen ohjaus

- Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus
- Rakentamisen laatu ja sisäilmaongelmat
- Digitaalinen rakennettu ympäristö
- Kestävä kaupunki-ohjelma
- Lähiöohjelma
- MAL-sopimusten kehittäminen

3.1.1. Asumisen kohtuuhintaisuus

- Asuntopoliittinen kehittämissuunnitelma
- Kohtuuhintaisuutta tukevat toimet (esim. ASO-uudistus, ryhmä- ja osuuskuntarakentaminen, rakentamisen hinta)
- Asunnottomuus
- Ikääntyneiden asumisen ohjelma

Verotus muuttuvassa maailmassa

- Kestävän kehityksen verouudistus
- Kevään 2020 kehysriiheen mennessä kattavasti edellytykset edistää veropoliittisin keinoin kiertotaloutta esimerkiksi laajapohjaisella uusiutumattomista luonnonvaroista tehtyjen pakkausten pakkausverolla, jätteenpolton energia- ja hiilidioksidipäästöön perustuvalla verolla sekä kaatopaikalle päätyvän jätteen jäteveroa korottamalla.
- TKI investoinnit ja -rahoitus (ilmasto- ja kiertotalous)

Suomi kokoaan suurempi maailmalla

- Ilmastonmuutoksen torjunnan ja sopeutumisen edistäminen
- Kansallinen tiekartta SDG – tavoitteiden saavuttamiseksi v. 2030 mennessä
- Lisärahoitus kehitysyhteistyölle
- Itämeristrategian toteuttaminen
- EU:n ilmastorahoitus ja MFF
- YK:n biodiversiteettisopimus ja sen toimeenpano
- Pariisin sopimus osaksi unionin rahoituskehystä ja ohjelmia

Muita toimia

- Aluehallinnon uudistus vs. maakunnat ja sote
- Hankintalain puutteet
- Lunastuslain uudistus
- Fossiiliton liikenne
- Kestävä ruokajärjestelmä
- Kaupunkistrategia
- Kaivoslain uudistaminen vs. ympäristölain rajapinnat

Ilmasto- ja energiapoliittinen ministerityöryhmä

Ministerityöryhmän tehtäviin kuuluvat

- toimialakohtaisten vähähiilisten tiekarttojen laatiminen yhdessä alan kanssa
- lähes päästötön sähkön ja lämmön tuotanto
- liikenteen päästöjen vähentäminen
- bio- ja kiertotalouden edistäminen
- maankäyttösektorin ilmastovaikutukset
- rakentamisen ja asumisen hiilijalanjälki
- luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen
- kuntien ja kaupunkien ilmastotavoitteiden tukeminen
- ilmastolaki

Historiallisia mahdollisuuksia

- Hallitusohjelman tavoitteet perustuvat ilmiölähtöisyyteen, kuten ympäristöministeriön strategiakin
- Mittava budjetti luonnonsuojeluun, rakentamiseen digitalisaatioon ja ilmastonmuutoksen torjuntaan
- Hyvä tilaisuus laajentaa osaamista ja muokata tehtäväkuvia
- Monet tavoitteet läpileikkaavia. Laaja yhteistyö osastorajojen yli, valtioneuvostossa ja muidenkin sidosryhmien kanssa tarpeen – tavoitteet saavutetaan yhdessä.

Hallituksen lainsäädäntöohjelma

Tietoperusta ja suunnitelmallisuus tärkeitä

- Hallitusohjelmassa on monia kirjauksia joiden toteuttamisen ensivaiheessa tehdään selvityksiä, minkä jälkeen valmistellaan lainsäädäntöehdotukset. Monen ohjelman toimenpano tapahtuu myös lainsäädännön kautta.
- Lainvalmistelun vahvaa tietoperustaa voidaan hyödyntää lakiuudistuksen toimeenpanovaiheessa.

Monipuoliset ohjauskeinot käyttöön

- Normiohjauksella on merkittävä rooli myös ilmiöpohjaisen hallitusohjelman ympäristötavoitteiden toteuttamisessa.
- Tavoitteiden toteuttaminen myös muiden ohjauskeinojen kautta korostuu. Erityisen merkittävää on taloudellinen ohjaus.

Lainsäädäntöohjelma

- Hallituksen lainsäädäntöohjelma on valmisteilla.
- Ympäristöministeriön keskeisiä lakeja uudistetaan:
 - MRL kokonaisuudistus
 - Luonnonsuojelulain uudistus
 - Ilmastolain uudistus
- Samalla YM:n syytä olla mukana mm. kaivoslainsäädännön ja vesilain uudistamisessa.

EU-lainsäädännön kansallinen toimeenpano

Merkittävä osa YM:n toimialan lainsäädännöstä perustuu EU-lainsäädäntöön. Vaalikaudella laajoja EU-perusteisia hankkeita, esim.

- jätesäädöspaketin toimeenpano, pantava täytäntöön 5.7.2020 mennessä ja
- kertakäyttömuoveja koskevan direktiivin toimeenpano.

EU:n jätesäädöspaketin toimeenpano

- EU:n jätesäädöspaketti sisältää säännökset kuuden jätealan direktiivin (jäte-, pakkausjäte-, kaatopaikka-, romuajoneuvo-, sähkölaiteromu-, paristo- ja akkudirektiivi) muuttamisesta
- Keskeisenä tavoitteena on tehostaa jätehierarkian noudattamista ja lisätä materiaalien resurssitehokasta käyttöä ja kierrätystä
- Työryhmän ehdotus valmistunut
- Hallitusohjelma *”käynnissä olevan jätelain uudistamisen yhteydessä varmistetaan, että kunnissa noudatetaan jätelain säännöksiä silloinkin, kun kuljetukset on annettu kiinteistön haltijan järjestettäväksi”*
- Pantava täytäntöön 5.7.2020 mennessä

Alustavaa aikataulua 1/3

Syksy 2019

- 9 HE:tä YM:n toimialalta
- Näistä sisällöllisesti merkittävin HE sähköajoneuvojen latausvalmiuksista ja latauspisteistä rakennuksessa.

Kevät 2020

- HE jätelain muuttamisesta
- HE rakennusperinnön suojelusta annetun lain muuttamisesta
- HE Punkaharjun luonnonsuojelualueen rajauksen muuttamisesta

Alustavaa aikataulua 2/3

Syksy 2020

- HE rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta
- HE asumisoikeuslain uudistamisesta
- Asuntopoliittinen selonteko

Alustavaa aikataulua 3/3

Keskeisiä hallituksen esityksiä vuonna 2021

- Ilmastolain uudistaminen, ilmastolain ohjausvaikutusta vahvistetaan
- Luonnonsuojelulain uudistaminen, arviointien pohjalta, ekologinen kompensatio
- Maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen

Keskeisiä hallituksen esityksiä vuonna 2022

- Ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien (TOVA) kehittäminen
- Yhteishallintolain uudistus, lain uudistuksella vahvistetaan vuokralaisten asemaa

Voimavara-asioita

- Lisätään ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resursseja
- Kunnilla on riittävät resurssit elinvoiman kehittämiseen ja palveluiden järjestämiseen
- Kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävät, lisäävät tai laajentavat toimenpiteet kompensoidaan nettomääräisesti

Hallinnon uudistaminen

- Valmistellaan monialaiset maakunnat parlamentaarisesti 2020 loppuun mennessä
 - Selvitetään mitä tehtäviä kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta siirretään maakunnille
- Valviran ja aluehallintovirastojen sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonta-, lupa- ja ohjaustehtävät sekä muiden valtion aluehallinnon tehtävien uudelleenjärjestelyt selvitetään parlamentaarisen selvitystyön yhteydessä